

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

УДК 378.147:327:001.102

**ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ
СТУДЕНТІВ У ПЕДАГОГІЧНОМУ
ЗАКЛАДІ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ
«МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ»**

**PECULIARITIES OF STUDENT
TRAINING IN A PEDAGOGICAL
INSTITUTION ACCORDING TO THE
EDUCATIONAL PROGRAM
«INTERNATIONAL INFORMATION»**

Андрущенко Т. В.,

доктор політичних наук, професор,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
e-mail: lepan@ukr.net

Бондарчук О. Ю.,

доктор філософії,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
e-mail: lepan@ukr.net

Ковчина І. М.,

доктор педагогічних наук, професор,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
e-mail: lepan@ukr.net

Панченко М. В.,

кандидат історичних наук, доцент,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
e-mail: lepan@ukr.net

Титаренко О. Ю.,

кандидат філологічних наук, доцент,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
e-mail: lepan@ukr.net

Andrushchenko T. V.,

doctor of political sciences, professor,
National Pedagogical University
named after M. P. Drahomanov
(Kyiv, Ukraine) e-mail: lepan@ukr.net

Bondarchuk O. Yu.,

doctor of philosophy,
National Pedagogical University
named after M. P. Drahomanov
(Kyiv, Ukraine) e-mail: lepan@ukr.net

Kovchina I. M.,

doctor of pedagogical sciences, professor,
National Pedagogical University
named after M. P. Drahomanov
(Kyiv, Ukraine) e-mail: lepan@ukr.net

Panchenko M. V.,

Candidate of Historical Sciences, Associate
Professor, National Pedagogical University
named after M. P. Drahomanov
(Kyiv, Ukraine) e-mail: lepan@ukr.net

Titarenko O. Yu.,

Candidate of Philological Sciences, Associate
Professor, National Pedagogical University
named after M. P. Drahomanov
(Kyiv, Ukraine) e-mail: lepan@ukr.net

В статті розкриваються особливості здійснення навчального процесу щодо забезпечення професійної діяльності з освітньої програми «Міжнародна інформація». Висвітлено структурне наповнення освітніх компонентів та теоретична і практична частини їх реалізації студентами міжнародниками.

Ключові слова: освітня програма, освітній компонент, міжнародна інформація, компетенції, професійна підготовка.

This article reveals the features of the educational process in terms of professional activity in the educational program "International Information". The content of educational components and theoretical and practical parts of the implementation of this educational program by international students are highlighted.

Keywords: educational program, educational component, international information, competencies, professional training.

Динамічні зміни, що відбуваються у суспільстві, державах торкаються й системи освіти, зокрема підготовки студентів у вищому закладі освіти. П'ять років тому Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова отримав ліцензію на підготовку студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» за освітньою програмою «Міжнародна інформація».

Попередньо, викладачами було ретельно вивчено стан насиченості ринку праці, пропрацьовано супутні документи, проаналізова-

но досвід інших закладів освіти, досліджено матеріальну базу, окреслені завдання, шляхи розробки освітньої програми, навчальних, робочих програм, механізми підготовки студентів, підібрано професорсько-викладацький склад, заплановано перспективи розвитку професії.

Виконуючи Указ Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», в якому указується на забезпечення всіх громадян, насамперед, справедливою та якісною освітою з ґрунтовними теоретичними дослідженнями та високими технологіями. Цілі Європи співпадають з цілями української освіти – навчати людину протягом усього її життя. Ми розуміємо відповідальність і усвідомлюємо, що такі завдання потрібні для самої людини, чим довше людина вчиться, тим вона здоровіша, мізки функціонують жваво, людина може довше працювати та бути задіяною у соціумі.

Дуже ретельно вивчався проект Стандарту освіти зі спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Нами було виявлено, що тільки один вищий заклад освіти готував студентів за такою освітньою програмою, як «Міжнародна інформація». Тому було прийнято відповідне рішення – розвивати міжнародну інформацію як предмет, як науку, забезпечуючи її фахівцями. Актуальні проблеми вирішення завдань з проблеми підготовки міжнародників з інформаційної діяльності висвітлили у своїй праці й автори даної роботи. Ми передбачали й труднощі, що виникатимуть упродовж підготовки студентів [1]. Прогнозуючи майбутнє, ми шукали шляхи оптимізації самостійної роботи студентів, механізми її оновлення, тому наступна праця була присвячена вирішенню завдань з підготовки студентів засобами самостійної роботи [2].

Як педагоги-практики ми розуміли і розуміємо, наскільки наш студент є інтелектуальною та освіченою людиною, здатною на глибоке охоплення професійної інформації. Тому ми звернулися до вивчення праць учених-дипломатів, які висвітлювали власні думки на сторінках відповідної фахової літератури.

До сфери міжнародної інформації відносяться й історичні події, наприклад, діяльність дипломатичних місій. Питання досліджувались В. І. Головченком, який присвятив свої праці видатним дипломатам - Василько Миколі Миколайовичу, Смаль-Стоцькому Степану Йосиповичу, які висвітлено в Українській дипломатичній енциклопедії [3]. Л. В. Губерський, В. А. Вергун також присвятили свої праці досліджуваним проблемам, як і багато інших учених. Всі праці можна знайти на просторах Internet-мережі, у мережевих бібліотеках НБУ імені В. В. Вернадського.

У даний час викладачі кафедри, які викладають студентам-інформаційникам жваво

приймають участь у міжнародних конференціях. Тільки за останній період ми виступали у режимі on-line у Чикаго (30.09.2021), Стокгольмі (11.10.2021), Лондоні (3.06.2021), у КГУ імені Т. Г. Шевченка тощо.

У рамках роботи зі студентами, які з першого курсу пишуть свої доробки, нами було випущено збірник «Євроінтеграція та освіта: виклики XXI століття» [4], в якому опубліковані матеріали студентів-міжнародників. Зазначимо, що студенти виступають на внутрішніх конференціях, круглих столах та інших заходах публічного характеру, не бояться ставити не зовсім зручні питання.

Нашим основним завданням при підготовці до прийому на спеціальність було виокремити освітні компоненти, визначити їх, передивитись джерельну базу, вивчити досвід провідних закладів освіти України, які вже навчають студентів з даної спеціальності та освітньої програми. Досвід роботи з іноземними громадянами у викладачів кафедри був, потрібно було його «вкласти» в аудиторну та позааудиторну роботу для вітчизняних студентів.

Насамперед, ми зайнялися розробкою навчальних планів та освітньої програми, в які вклали найбільш корисні дисципліни, як з практичної, так і з теоретичної точки зору, за зразками провідних університетів України.

Нами використовувались усі досягнення наукового потенціалу України. Ми зверталися до словника Б. Блума для удосконалення навчальних, робочих програм [5]. Формулюючи результати навчання за освітнім компонентом ми орієнтувались на шість категорій освіти за таксономією – знання студента, його розуміння, аналіз та синтез, оцінка або бали, що отримує майбутній фахівець за виконання завдань (як під час занять, так і під час виконання завдань дома).

За словником Б. Блума, під час навчального процесу, зокрема, аудиторного, використовуються знання студента для відтворення, розповіді, формулювання думок, також для розуміння матеріалу, за яким студент повинен класифікувати його, описати, розпізнати, прорецензувати. Словник як джерело, допоміг нам у розробці навчальних програм та розуміння роботи зі студентами. Ми упевнились, що всю професійну інформацію студент повинен вміти застосовувати у своїй діяльності, тобто практично використовувати на практиці, демонструвати та володіти уміннями вирішувати питання про застосування тих чи інших знань. Майбутній фахівець повинен аналізувати професійну інформацію, обчислювати її, оцінювати, критикувати (з терміном «критикувати» ми не погоджуємося як фахівці-педагоги, краще було б – висловлювати побажання). Фахівець, випускник вищого закладу освіти, повинен бути здатним синтезувати професійну інформацію – складати її у потрібні «кишенки», створювати нову інформацію за профе-

сійним й галузевим спрямуванням, планувати отримання нової інформації, формулювати нові терміни, поняття тощо. Важливим є оцінка студента, яка може бути як високою, так і низькою. Оцінки, бали ми зі студентами обговорюємо індивідуально. У Словнику є негативний термін «проорокувати», ми з ним не погоджуємося, ми не пророки, але оцінка цілком залежить від наполегливості студента. Є генії, тугодуми яким потрібен час, щоб засвоїти та висловитися щодо отриманої професійної інформації, вони як правило, отримують високу оцінку, формулювання достатньо коректні та підкріплені результатами наукових пошуків.

Перший рік навчання студентів, показав недосконалість навчального плану та освітньої програми, тому було прийнято рішення внести певні корективи. Нами було здійснено опитування студентів. На підставі студентських побажань, ми удосконалили викладання та формування у студентів компетенцій. Першим побажанням студента було прохання аби всі викладачі володіли технічними засобами та необхідним програмним забезпеченням. Ми дослухались і запропонували у ході аудиторних занять користуватись Internet-мережею.

Головним завданням було конвертувати професійну інформацію, яку ми будемо передавати студентам, формувати відповідні знання, уміння та навички. Така робота повинна дати результати: сформувати у майбутніх фахівців-інформаційників у галузі міжнародні відносини компетенції, які нададуть їм можливість бути конкурентоздатними на ринку праці як в Україні, так і закордоном.

Майбутнє, як правило, невідоме. Життя вносить свої корективи. І сьогодні, в умовах локдауну відповідними постановами місцевого, національного рівня вирішено проводити всі заняття в on-line режимі.

Особливості підготовки студентів з міжнародних відносин - інформаційників є поглиблене вивчення складової з міжнародної інформації. Але педагоги не зупиняються на вже апробованих формах роботи. Ми розробляємо, так звану, капсульну колекцію занять для студентів, яку поступово упроваджуємо у навчальний процес. Звісно, працювати зараз важче. Нам легше проводити нові форми роботи на очних заняттях зі студентами, ніж у відео режимі. Але ми спираємось на думку студентів, проводячи міні-опитування під час занять, навіть у відео режимі.

Під час викладання профільної дисципліни «іноземна мова» (англійська) викладач розмовляє зі студентами виключно англійською. Студенти не завжди сприймають це однозначно, тому що є ті, які вивчали німецьку мову, їм потрібно «наздоганяти», напружуватись. Для студентів вмикаються аудіо прослуховування виступів іноземних президентів, Надзвичайних та Повноважних Послів під час проведення Генеральних Асамблей ООН (наприклад, 72,

73, 74, 75 «ювілейної»). Важливим завданням є «синхронний» самостійний переклад. Відмітимо, що студенти всі розуміють англійську, навіть «німці», хоча німцям важче робити переклад, тому вільний переклад з англійської також допускається. Відомо, що синхроністи працюють парами по п'ятнадцять хвилин, бажано, щоб це були й чоловіки, й жінки. Студенти-інформаційники починають розуміти, наскільки складна ця робота, потрібно бути дуже компетентним фахівцем для такого роду занять.

На заняттях з англійської мови в групах освітньої програми «Міжнародна інформація» проводяться різноманітні види роботи, а саме: студенти готують реферати та презентації на теми: «Couched in site», «Democracy», «Public relations», «Global society», «International relations», «Diplomacy», «International law», виступають з промовами перед групою, на заняттях проводяться вікторини, дебати, рольові ігри, мозкові штурми (Brain storms), імітаційні розповіді, імпровізації, такі ігри як «You are a witness», «The name circle», «Back righting», настільні ігри «Монополія», «Дипломатія» англійською мовою.

Оскільки студенти-інформаційники навчаються на факультеті психології, який вони свідомо обрали, як показало опитування, то нами до навчального плану була включена дисципліна «Конфліктологія і теорія переговорів». Вона не перший рік викладається міжнародникам спеціальності 291 в інших вищих закладах освіти, тому що для поліпшення комунікації майбутніх фахівців потрібно з високим рівнем вміння знаходити спільну мову і з друзями, і з опонентами.

Під час викладання цього освітнього компонента викладач проводить багато цікавих форм роботи зі сфери психології, починаючи з вправи на знайомство, які застосовують всі психологи у групових заняттях. Студентам цікаво доторкнутися до знань із психології людини, психології спілкування. Як предмет конфліктологія та теорія переговорів у міжнародних відносинах, зокрема міжнародній інформації, базується на процесах суспільних явищ, навчає комунікації, вивчає міжнародні конфлікти з точки зору психології, історії, світової політики, дає рекомендації щодо їх профілактики, аналізує загальні психологічні принципи формування поведінки майбутнього міжнародника, характеризує науковий розвиток теорії переговорів у міжнародних відносинах, розробляє технології передбачення міжнародних конфліктів, їх профілактику, проводить дослідження психологічних особливостей поведінки фахівця у переговорних процесах у сфері сучасних міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій.

Важливою і цікавою для наших студентів, як показало внутрішнє опитування, є дисципліна «Дипломатична та консульська служба».

Навряд чи кожен студент стане Надзвичайним і Повноважним Послом у майбутньому, але існують наші сподівання на те, що частина студентів, все ж таки, буде працювати за фахом, отже буде стикатися у тій чи іншій мірі з такою діяльністю. Дисципліна викладається жваво, педагог організує зустріч з послами всіх рангів, навіть під час локдауну в on-line режимі.

Предметом вивчення розглядуваного освітнього компонента є вияв закономірностей у роботі дипломатичних та консульських служб, природи і тенденцій їх розвитку в Україні, реформування, демократизації структурних складових у контексті реформування та адаптації до європейських стандартів, а також як особливого механізму, на базі якого відбуваються міжнародні, міждержавні та соціально-правові стосунки дипломатичних відомств зарубіжних держав та України.

При викладанні окремих частин розглядуваного освітнього компоненту, педагог, працюючи з гаджетами, пропонується студентам знайти відповідну ситуацію, яка загрузається, а до тих пір викладач інформує студентів про поточні новини зі сфери міжнародних відносин. Тобто, поки студенти шукають в інтернеті, наприклад локацію дипломатичного представництва Франції, ми розповідаємо про власні враження від, наприклад, аташе по культурі. В курсі розглядуваної дисципліни студенти обов'язково зустрічаються з Послами та диппредставниками або України, або інших країн, для майбутніх фахівців проводяться міні-вправи із забезпечення питаннями з міжнародної інформації.

Хочемо зупинитися на такому освітньому компоненті, як світова культурна спадщина. Ми упевнені, що всі люди цікавляться культурною спадщиною, незалежно від віку, соціального стану тощо. Для студента-інформаційника сфери міжнародних відносин важливим є знати культурні цінності народів, суспільств, держав. Звісно, все охопити неможливо, але основні – необхідно. Такі професійні знання студент сприймає дуже гарно. Предметом вивчення даної дисципліни є культурні цінності, природні об'єкти спадщини ЮНЕСКО. У ході викладання дисципліни, студенти вивчають основні нормативні документи, що регулюють охорону, збереження, профілактичні заходи світової та національної культурної спадщини. Завданнями, що ставить перед собою педагог у викладанні даного курсу є озброєння здобувачів вищої освіти із феноменом культурної спадщини, загальними поняттями та основними категоріями світової спадщини, формування у студентів уявлень про історико-культурні та природоохоронні об'єкти, які належать до світової спадщини, а також, це дуже важливо - засвоєння досвіду правового регулювання охорони й збереження пам'яток культури в Україні та закордоном. Під час

проведення занять студенти знайомляться та аналізують проблеми, перспективи використання та збереження національних та світових пам'яток.

В останнє десятиліття - входження у цифрову епоху, особливого значення набувають проблеми інформаційної безпеки. Міжнародна інформаційна безпека є новим явищем у сучасному світовому суспільстві. Ніхто не очікував тих проблем, з якими зустрінеється людство, розвиваючи інформаційне поле і довіряючи ланцюгам інформації. Тому і постала необхідність включення освітніх компонентів для студентів-міжнародників зі сфери інформаційної безпеки. Дані проблеми наразі вивчаються достатньо глибоко. Особливого значення набувають сучасні інформаційно-комунікативні технології, профілактика їх впливу на міжнародну безпеку, впровадження у сучасні політичні системи та військову сферу. На безпековий рівень виходять виклики, спричинені розвитком інформаційних технологій як в Україні, так і закордоном.

Тому основною метою курсу «Міжнародна безпека» є, насамперед, формування у студента-інформаційника сфери міжнародних відносин компетенції щодо вирішення проблем з міжнародної інформаційної безпеки у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій шляхом розкриття змісту наукових концепцій сучасних дослідників, аналізу підходів та методів до розуміння змісту інформаційної безпеки, характеристика суті наукового фундаменту процесу військово-політичної безпеки та інформаційного протистояння різних сфер комунікації. У даному курсі педагог релевантно забезпечує студентів здатностями самостійної діяльності в існуючому інформаційно-комунікативному просторі регіонів міжнародних відносин, стимулює розвиток критичного мислення.

Опитування, які викладачі регулярно проводять серед студентів, указують на зацікавленість студентом-інформаційником відповідним курсом.

Ми можемо зробити наступні висновки. Особливостями професійної підготовки студентів-інформаційників галузі міжнародні відносини є оновлення педагогами форм викладання, зокрема впровадження капсульних занять, застосування під час аудиторних та on-line режимів викладання студентам психологічних форм роботи – тренінгів, міні-вправ, механізмів комунікацій. Такі оновлені форми викладання сприяють підготовці студентів згідно цілей Україна 2030 та Європа 2030, що надасть сучасному студенту у майбутньому конкурентоздатності на світовому ринку праці та заохочуватиме навчатися впродовж життя.

Список використаних джерел

1. Андрущенко Т. В., Ковчина І. М., Панченко М. В., Пасічніченко С. В. Актуальні проблеми фор-

мування компетентностей у студентів – майбутніх фахівців з міжнародних відносин // Наукові записки: [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; упор. Л. Л. Макаренко. – Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. – Випуск СХХХVI (136). – С.5-13. – (Серія педагогічні науки).

2. Ковчина І. М., Панченко М. В. До проблеми організації самостійної роботи студентів-міжнародників // Наукові записки: [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; упор. Л. Л. Макаренко. – Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – Випуск СХХХVIII (138). – С.106-118. – (Серія педагогічні науки).

3. Українська дипломатична енциклопедія. – Т.1, - С.171-172.

4. ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА ОСВІТА: ВИКЛИКИ ХХІ СТОЛІТТЯ: збірник наукових праць кафедри політичної психології та соціально-правових технологій факультету психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / за заг. ред. проф. Т. В. Андрущенко, доктор політ. наук, проф. І. М. Ковчиної, доктор пед. наук, доц. М. В. Панченко, канд. істор. наук, доц. С. В. Пасічніченко, канд. юрид. наук. – Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. – 202 с.

5. file:///C:/Users/HP/Desktop/%D0%91%D0%9B%D0%A3%D0%9C_Erasmus07.11.2018.pdf (Режим доступу 10.8.2021), Читання з екрану.

References

1. Andrushchenko T. V., Kovchyna I. M., Panchenko M. V., Pasichnichenko S. V. Aktualni problemy formuvannia kompetentnostei u studentiv – maibutnikh fakhivtsiv z mizhnarodnykh vidnosyn // Naukovi zapysky: [zbirnyk naukovykh statei] / M-vo osvity i nauky Ukrainy, Nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova; upor. L. L. Makarenko. – Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2017. – Vypusk SKhKhXVI (136). – S.5-13. – (Seriiia pedahohichni nauky).

2. Kovchyna I. M., Panchenko M. V. Do problemy orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv-mizhnarodnykiv // Naukovi zapysky: [zbirnyk naukovykh statei] / M-vo osvity i nauky Ukrainy, Nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova; upor. L. L. Makarenko. – Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2018. – Vypusk SKhKhXVIII (138). – S.106-118. – (Seriiia pedahohichni nauky).

3. Ukrainska dyplomatychna entsyklopediia. – Т.1, - S.171-172.

4. ІєВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА ОСВІТА: ВІКЛИКІ ХХІ СТОЛІТТЯ: збірник наукових праць кафедри політичної психології та соціально-правових технологій факультету психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / за заг. ред. проф. Т. В. Андрущенко, доктор політ. наук, проф. І. М. Ковчиної, доктор пед. наук, доц. М. В. Панченко, канд. істор. наук, доц. С. В. Пасічніченко, канд. юрид. наук. – Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. – 202 с.

5. file:///C:/Users/HP/Desktop/%D0%91%D0%9B%D0%A3%D0%9C_Erasmus07.11.2018.pdf (Rezhym dostupu 10.8.2021), Chytannia z ekranu.